

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponkint.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fill.

A klérus és a 67-iki alap.

Köztudomású tény, hogy a legutóbbi képviselőválasztások alatt a katolikus klérus jelentékeny része a függetlenségi párt jelöltjeinek győelmét mozdította elő. Szintoly közismeretes dolog, hogy úgy a függetlenségi érzelmű, mint a néppárti papok lelkesen kitartanak a koalíció és ennek nemzeti követelése mellett.

Nem osztjuk azt a merőben téves felfogást, hogy a koalíció követelése a 67-es alap megrendülését eredményezhetik, de tegyük fel, hogy csakugyan azt eredményeznék, akkor is bátran szemébe nézhetünk annak az igen komoly kérdésnek, vajjon összegyehet-e a magyar katolikus egyház érdekeivel a klérusnak a 67-es alap ellen való állásfoglalása? Más szóval katolikus érdek-e az, hogy a magyar papság a 67-es alapot támogassa?

Az egyház érdeke Magyarországon mindig azt követelte és ma is azt követeli, hogy a magyar nemzeti állam nagy és erős, az állami tekintély föléteményese, a korona pedig fényes, dicsőséges legyen s a nemzet életével teljesen összefonjon. Nemzeti multunk nagy korszakaiban az egyház mindig ebben az irányban igyekezett érvényesíteni befolyását. Sietett védeni, erősíteni az alkotmányt,

a nemzet nagyságának és erejének palládiumát, hiven dolgozott, küzdött a trón érdekében, hogy azt a nemzeti politika erős váravá tehesse.

Katholicizmus, nemzeti állam, királyi trón Magyarországon összetartozó érdekek. Az egyház a nemzeti államot munkájában azzal az erkölcsi és anyagi erővel segíti, céljaihoz azzal a befolyással közreműködik, melyet sem bürokratismussal, sem rendőri intézményekkel pótolni nem lehet. A trónnak is nagy támasza az egyház, melynek hűségében a trón soha nem csalatkozott, melynek tiszteletétől és szolgálataitól a királyi tekintély a szentséggel határos fényt és ragyogást nyerte. Viszont a nemzeti állam védi és segíti az egyházat vallás-erkölcsi hivatásában, a trón pedig oltalomban részesíti, előjogi- és kiváltságainál fogva az egyház életbe vágó ügyeire elhatározó befolyást gyakorol.

Nincs ország Európában, a hol az egyház, az állam és a királyság annyira egymásra volnának utalva, mint Magyarországon, nincs nemzet, melyet az egyházzal és a trónnal olyan nagy, olyan magas érdekek kötnének össze, mint a miénk összefűzik a magyart.

Ebből a benső, megbonthatatlan érdekviszonyból az következik, hogy a magyar klérus, ha igazán szívében viseli az

egyház érdekeit, erejének egész súlyával köteles támogatni minden olyan törekvést, intézményt, közjogi kapcsolatot, mely a magyar állam függetlenségének, nemzeti nagyságának és erejének biztos és állandó alapját alkothatja.

Kérdés most már, vajjon a 67-iki kiegyezést lehet-e olyan alapnak tekinteni, melyen a magyar állam életének teljessége kifejlődhetik, nemzeti nagysága és ereje állandó és biztos támaszra találhat?

A ki ismeri azokat a közjogi harcokat, melyek 67-től kezdve egész a mai napig a nemzet erejét sorvasztották, a törvényhozás alkotó kezét megkötötték és megbénították, a ki nem elfogult az események és viszonyok, főképp a jelen politikai helyzet megítélésében, az kénytelen beismerni, hogy a 67-iki kiegyezés a mint soha ki nem elégítette a nemzetet, úgy olyan alapot sem alkotott, melyen azok az erők, melyek a magyar nemzeti állam életének teljességéhez tartoznak, szabadon és zavartalanul fejlődhetnek volna. Ezeknek az erőknek nagy része, éppen az, mely az önálló államszervezet kialakulásánál a legnagyobb szerepet játszotta, 38 év óta le van kötve, fejlődésében meg van akasztva. Egyfelől az osztrák militarizmus merevsége, másfelől az osztrák állam hatalmi körének túlterjeszkedése vas

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Hanna legendája.

Ameddig csak a szem ellátott, zöld pázsitos rét terült el az azurkék ég alatt.

A nap ismét nyugovóra tért s Ucraina lovasai is édes álomra hajtották fejüket. Csak a hős Ramir fakunyhójában nincs még nyugalom... Hanna, jegyese, türelmetlenül várja haza kedvesét... már az indulatosság tüze is csillámlik szemeiben.

Kilép a küszöbön s a síkság messzeségébe el-elrévedezik kutató tekintete. — Végre Ramir is lovára kap és sebes vágatással tart hazafelé.

Hanna, Ramir szívének teljhatalmu parancsnoka, faggatni kezdi a késői hazatérőt: Miért jössz haza oly későn, mikor a többiek már mind nyugosznak? Bizonyára valamilyen szép nő vonta magára figyelmedet s így én nem is juthattam eszedbe. Meglásd, hogy megboszulom magamat — ingerkedik Hanna — holnap hajnalban elmegek téled, itt hagyom házatad.

A nemes vitéz, ki lángoló szerelemmel csüng szép jegyesén s kivüle csak Dzievonnát, a vadászat istennőjét tiszteli, nagyon elsudalkozik a

nem várt kijelentésen. — Hanna, amíg egyrészt a szépség királynője lehetne, szíve ép oly féktelen s fölfoghatatlan szeszélyek forrása.

Szép kedvesem — kérleli Ramir — miért szomorítasz engem? Nem tudod-e, hogy az én hű lovasaim meghívtak ünnepélyükre, melyet Swantewit, mindenható istenünk tiszteletére rendeztek?

El akarom hagyni ezt a vidéket — mondja közönnnyel Hanna — mert itt a levegő is hazugsággal van telítve. Add vissza az én fehér nyerges lovaimat, a melyeket ide hoztam, mikor házadba szálltam.

Hanna! már hogy tudám ezt megtenni s boldogságomat hogy bírnám énmagam földülni?! — szól Ramir. De ha ragaszkodol követelésedhez, elhivom Sachát, ki igazságossága miatt közbecsülésben áll s az fogja két egyenlő részre osztani közös vagyonunkat s így meg leszel elégedve.

Erre anélkül, hogy valamelyikök is még szólt volna valamit, álomra tértek.

Másnap hajnalban eljött az igazságos Sacha, a lovasok bírása, a vitás ügyek hivatásos rendezője.

Gyermekkorától jó barátja és állandó társa volt ő Ramirnak; együtt szaguldozták be telivér

méneiken a síkságot, együtt vadászgattak rókára meg selymes hermelinre.

Hanna gógós szeszélye őt is bántotta; de mivel bekés kiegyezésről szó sem lehetett, tisztelem megfelelően letérdelt s hosszú könyörgéssel fohászodott Provehez, az igazságosság istenéhez, ki egy kigyót, az okosság symbolumát s egy kardot, az istenitélet jelvényét, tart kezeiben.

Azután fölkel s két egyenlő részre osztotta Ramir és Hanna közös jószágát.

Csak egy szilaj ló maradt meg a felosztás után, melyen Ramir naponkint lovagolt, de a melyet Hanna is igen kedvelt. Az igazságos Sacha kicsit habozott, kinek adja a lovat, de végre is barátjának ítélte oda a szép állatot.

— Sacha mélyen megsértette büszkeségemet — kiáltott föl Hanna bős haraggal — és egy ilyen sérelmet csak halálbüntetéssel lehet jóvátenni. Ramir! én megbocsátok neked és hajlandó vagyok továbbra is házában maradni, de csak abban az esetben, ha Sachát a rajtam elkövetett sérelemért megölöd.

Ramir e szavakra tétovázott, majd félelmében összezerezett.

Hanna! szólt azután — hogy kívánhatsz tőlem ilyet? Csak nem emelem kezemet legjobb barátom s legmeghittebb emberem ellen! Soha

abroncsok közé szorították a magyar államnak a hadseregre, a gazdasági- és a külpolitikai viszonyok irányítására vonatkozó jogait.

Mellékes dolog az, vajjon maga a 67-es alap, a természetében rejlő elégtelenségénél fogva, vagy annak tökéletlen végrehajtása és helytelen kezelése okozta-e azt, hogy ezen az alapon a magyar állam nemzeti és gazdasági erői ki nem bontakozhattak egész teljességükben, mert egy államra nézve egyforma baj az, ha akár intézmények állanak fejlődésének az útjában, akár emberek, a kik az ő akadályozó munkájokban intézményekbe kapaszkodnak. Mind a két esetben az intézmények gyökeres átalakítására van szükség, ha az állami fejlődés akadályait el akarjuk hárítani.

De ha a 67-iki kiegyezés nem szolgáltat eléggé tágas és biztos alapot a magyar állam nemzeti és gazdasági erőinek kifejlődéséhez, ha nem teremt olyan lábvető pontot, melyen a nemzet az ő állami létének teljességét elérhetné, ha az a 67-es kiegyezés legfeljebb csak féligazság, féljog, de nem teljes igazsága a nemzetnek, nem teljes joga az államnak, akkor kétségtelen, hogy ez a két fogalom: 67-es alap és magyar nemzeti állam nem fedí egymást, nem képez egy állító egységet, hanem kettőt, melyek közül az egyik tagadó, a másik állító, az egyik minus, a másik plus.

És akkor azután mi értelme van annak, hogy a magyar katolikus klérus a 67-iki alaphoz kösse magát, annak érdekében agitáljon, küzdjön, mintha annak fentartása összevágná a magyar katolikus egyház érdekeivel és mintha ennek az alapnak az összeomlása az egyháznak nagy károkat okozna, vagy éppen halálos csapást mérne rá? A nemzet virágzása és az állami önállóság teljessége mindig használt az egyháznak is, annál többet használt, minél nagyobb mérvben vett

részt a papság a nemzeti célokért vívott küzdelemben.

De a trónnak is épp akkor tett a papság legjobb szolgálatokat, midőn a magyar államélet érdekeinek érvényesüléseért a nemzettel szövetkezve, ennek jogos igényeit támogatta, s azoknak a királyt megnyerni törekedett.

Nem bír ennél fogva semminő jogosultsággal egyes osztrák szellemű doktrinereknek az az állítása, hogy a magyar kath. klérus az egyház érdekei ellen dolgozik, midőn a 67-iki alappal szemben állást foglal. A kiegyezésnek csak annyi köze van a katolicizmushoz, a mennyi erő rejlik a kiegyezésben a magyar állam érdekeinek előmozdítására. Átmeneti állapotnak egyideig talán még jó lehet ez az alap, de nem alkothatja a magyar állam lételjárásának végső határpontját, s így nem lehet sem eszmeképe, sem végcélja a magyar klérus politikai törekvéseinek.

A lazariszták letelepítése Nyitrán.

A napilapokban minduntalan olvassuk azokat a cikkeket, melyek címe „Mi segített rajtunk?” Hazánk első rangú theologusai hozzászóltak a kérdéshez, de fölemeltek szavukat a lelkeskedő papok soraiból is többen, még pedig nagyon helyesen. A jelen esetben nem akarom ezeket bírálni, mert a bírálat könnyebb, mint valami eredeti eszmenek a fölvetése, hanem csak konstátalom azt, hogy minden vonalon érzik az emberek, hogy baj van, szükség volna reformra, és az egész dolgból az a különös, hogy nem mozognak ott, ahol a reform akciót megindíthatnák.

De nemesak az országban vannak hiányok, találhatók azok a vidéken is. Kétséget nem szenved, nálunk is vannak bajok, és ezek fölött elmélkedve fölmerül a sokat hangoztatott kérdés: „Mi segített rajtunk itt Nyitrán?” Ez esetben nem vitatom a socialis kérdést, mert tudom, hogy ennek orvoslása már csak napok kérdése, nem fészegetem az iskola ügyet, s különösen az óriási iskolai mulasztásokat, ennek az elbírálására is kerül majd sor, hanem papírra vetem a nyitrai keresztény társadalom régi óhaját, hogy a keresztény élet emelése céljából kellene Nyitrán egy szerzetnek letelepítése.

Ezen eszme semmi esetre sem megvadásolása a helybeli papságnak, mintha talán kötelességét mulasztotta volna, mert hiszen ha úgy harminc esztendővel visszatekintünk, a helybeli papság munkaköre tetemesen megsaporodott, a munkából hivatása és a társadalom körében mindenik kiveszi a maga részét.

Ezen új szerzetnek letelepítésére szükség van azért, mert a ferencrendiek megfogyatkozása és hozzá a kórházi teendők ellátása miatt a helybeli és vidéki hívek lelki igényeit kielégíteni fizikailag nem képesek, de az alsó városi plébánia a hitoktatás meg a sok irodai teendő miatt kénytelen elhanyagolni sokszor a lelki élet alfáját: a gyóntatást.

Sok érvel hozhatnék fel ezen szükségességgel, de e lap hasábjain theologus disputát provokálni nem akarok, jelzem csak azt, hogy úgy a keresztény társadalom, mint a papság régi vágya ez, s csak azért vetem papírra, hogy az eszméket tisztázzuk és minél előbb lássuk azok megvalósulását.

Melyik legyen az a szerzet? Leghelyesebb volna, ha behoznák a lazarisztákat, Paulai Szent Vince fiait, ha őket idegenből hazahívjuk. Hány magyar származású lazariszt van az osztrák házakban, mert édes hazájukban alkalmazást nem találnak. Ez az eszme vezérelte boldogult József főherceget, midőn letelepítette őket Pilis-Csabán, vadász kastélyát átalakította szerzet-házzá, kibővítette egy szép kápolnával, ahol hirdetik az Isten igéit. Innen kerültek Budapestre, ahol a szekváros oltós telket engedett át nekik, ahol fölépítettek szeretet adományokból házukat, és terjesztik Krisztus evangéliumát. Mindket házból a téli hónapokban elmennek apostoli utra és missziókat tartanak a népeknél, megerősítik őket a jóban, a vadházasokat összeadják, életgyónást végeztetnek, és ahol ők megjelentek, ott nyomokban áldás fakadt, javultak az erkölcsök, csökkentek a bűntények, kevesbedtek az alkoholisták stb.

Ily áldásos működésnek színhelye lehetne Nyitra városa. A magyar lazariszták atyák szíves örömet jönnének vissza hazájukba, hogy honfitársaik közt működhesse; jelenleg elég magyar emberük van, hisz majd minden osztrák házukban van 1—2 magyar, aki idegenben kénytelen maradni. Apostoli munkát végeznének nemcsak a városban, hanem az egyházmegyében is. És betelepítésük nehézséggel nem jarna, az anyagi áldozat igen csekély volna, de a lelki érték megbecsülhetlen.

Itt új házat és templomot építeni nem

amíg csak ezen égboltozat áldóan körülövezi síkságunkat, ilyen galádságot nem követek el soha!

Hanna könyörgött, rimánkodott, hogy széles boszúját elégtételleken Ramir végrehajtsa, de ez ellenkezett, majd szeretetteljes szép szavakkal akarta őt meggyőzni s lebeszélni a nemtelen tervről. Hanna azonban nem engedett, sőt fenyegetőleg lepett föl s azonnal ott akarta hagyni jegyesét.

Ramir imádkozta Hannát, s a szerelem istennőjétől Sirvától sugallt esztelen vágyai eltompították józan esztét és jobb érzékét.

Végre is — bár pirulva a szegénytől — engedett Hanna óhajának s legjobb barátját élet-halál harcra hívta ki ugyanazon réten, melyet legjobb barátságban százszor is együtt bejártak.

Összetűztek, Ramir nem épen oly módon támadt ellenfelére, mint a ki halálos csapást akar ejteni, Sacha pedig épen csak hogy védekezett.

Végül Ramir a lelki küzdelemtől, mely benne végbement, megtörve, térdre rogyott barátja előtt s így szólt hozzá:

Oh legkevesebb barátom, kít én végtelenül szeretek s kinek hűségéről meg vagyok győződve

bocsáss meg Swantewit hálátlan lányának, aki arra kényszerített engem, hogy párbajra hívjalak. Jóságunk felosztása, melyet te igazságosan ítéltél el, volt oka a perpatvarnak. Bárcsak nem ítélted volna nekem azt a kitünőt lovat, mely szélén gyorsabban száguld!... E miatt követeli Hanna, hogy téged megöljelek s mindaz, amit eddig tettem, az ő kedvéért történt; de arra nem tudom magamat rászánni, hogy életemtől foszszalak meg... .

Eme, mely megindulással és a töredelmes fájdalom hangján mondott szavakra néma esend állott be... csak a szélről ide-oda hajlított magas száru növények lágy subogása volt hallható... Nagysokára Sacha törte meg a csendet!

Ramir, mond meg nekem teljes őszinteséggel, mivel fog téged Hanna megjutalmazni, ha engem megölsz?

Swantewit büszke leánya engesztelhetetlen, oh Sacha! — felelé Ramir — ő tudja, hogy én nagyon szeretem őt, ő az én legdrágább kincsem; de ha ezen utóbbi esztelen kívánságát nem teljesítem, elhagyja házamat mindenkorra s törrel vet véget életének, mert sertett büszkeségének áldozata akar lenni.

Ramir! — szólt tovább Sacha mely meghatottsággal — én egyedül állok e világon, senkim

síncs; te vagy egyetlen jó barátom, aki meg fog engem siratni, ha meghalok. Lásd, én többre becsülöm boldogságodat, mint saját életemet és jobban szeretlek, semhogy megengedném, hogy te a boldogság elnyeréseért gyilkossággal szennyezd be becsületedet. Menj édes barátom! s mond meg jegyessednek, hogy óhaja teljesült. Isten veled!

E szavak után saját kardjával szíven szúrta magát s holtan esett össze Ramir karjai közé.

Ramir szívasogató fájdalommal borult barátja tetemére és keserves könnyekkel siratta meg jó barátját, ki saját életét hozta áldozatul az ő boldogságának. — Majd elhantolta a holttestet s naponkint meglátogatta a helyet, ahol az önzetlen barátság vértanuja nyugodott.

Hanna eként megmaradt Ramir házában, a hová ugyanazon boldogságot iparkodott visszavarázsolni, melyet annakelőtte zavartalanul élveztek.

Igyekezete azonban hiabavaló volt. Ramiron bizonyos érzékeltenség, majd fásultság vett erőt s nem tudott többé fölvidulni

Éjjel-nappal kínzó látomasok gyötörték. Sacha képe, kít nappal maga mellett lovagolni látott, éjjel hasonlóképen egy percre sem távozott

kellene, ott van a Mária-hegyi templom és lelkész lak. amely egykor kolostor volt, miért ne lehetne az újból kolostorra, egy kis bővítéssel olyan házzá alakíthatnák át, ahol 6—8 lazarista is lehetne. Ismerve a lazaristák szerény életmódját, a lelkeség jelenlegi jövedelme elég volna ellátásukra; de amennyiben az ő hivatásuk a betegek gondozása, szívesen elvállalnák a kórházat is, amely állás amúgy is csak ideiglenesen van betöltve, s így megélhetésük biztosítva volna. A téli hónapokban elegendő volna odahaza 1—2 páter, a többi missiót tarthat a vidéken; nyáron, mikor bucsusok jönnek, itthon vannak, elvégzik a munkát becsületesen.

De mi lenne a mostani lelkészből? Mig a tárgyalások befejeztettek, az soká lesz, — és ha villámgyorsasággal is menne a dolog, az egyházmegyei hatóságnak van módja, hogy kárpótolja javadalmáért.

Röviden érintettem a kérdést és az a meggyőződés, hogy többen majd hozzászólnak. Siessünk az eszme megvalósításával, nehogy mások megelőzzenek. Az eszme szent és nemes, halogatni kár volna. Rajta tehát, terjesszük ezt, mely városunk és megyénk javára lesz; ütt az óra, a cselekvés terére kell lépniük.

Egy katolikus.

Nagyon melegen ajánljuk ezen fölvetett eszmét olvasóink figyelmébe és szeretnők, ha lapunk hasábjain többen hozzászólnának. Ez az eszme különben Nyitrán nyílt titok, ezen beküldött cikk közlésével pedig most a nyilvánosság elé vittük a dolgot, hogy nyitrai társadalmunk ezen fontos ügyét minél előbb lássuk befejezve. Szerk.

Levelezés.

Gleichenberg, 1905. júl. 30.

Tekintetes Szerkesztő úr!

Bármennyire is iparkodnak itt az ember életét kellemesebbé tenni, mindazonáltal ha nézem a kiszaradt alakokat, a halvány sárga arcközt, midőn hallom a járó-kelők elhaló beszédét, és folytonos köhögését vagy tekintem a jól ápolt utak itt-ott vértől pirosuló mesgyéit, úgy érzem, hogy a halál birodalmában vagyunk. Hiába muzsikál itt a cigány, hiába ver fel álomból a rezes banda, itt a járó kelők egész magatartása önkénytelenül is az örökkévalóság gondolatát juttatja eszembe. Az örökkévalóság útja — a halál, de ennek a kegyetlen kaszáknak birodalmát — a temetőt hiába keressük itt Gleichenbergben, itt temető sincsen, mert ha tudnák az emberek a sok halálesetet, mely itt történik, akkor e kies fekvésű helyről mindenki iparkodnék menekülni, hogy ne a messze idegenben, hanem az édes hazai föld hantjai alatt fekdjék holt teteme. Mert ha itt valaki meghal, titokban tartják halálát, és éjjel viszik a szomszéd község halottas házába, ahonnan történik a temetés.

oldala mellől s magához hívta őt. Szüntelenül látta, mint bugyog ki a vér elvesztett barátjának tátongó sebéből s a megholt ajkairól mintha folyton szemrehányó szavakat hallana.

E látomány rettentő módon kinozza Ramirt s nem hagyja nyugodni egy percig sem. Hiába iparkodik felejteni, a rémlátomástól nem bír szabadulni, végre is elméje elborul s megtébozódik.

Egy nap a síkságon keresztül hőmpölygő folyó hullámai egy holttestet vetett a felszínre. — A sajkások fölismerték s kihúzták a partra.

A lovasok jó urukat és hős vezérüket sirattak benne s nagy részvéttel kísérték ki utolsó útjára.

De mindnyájuk előtt (még Hanna előtt is) örökre titok maradt, hogy ugyanazon esemény, Sacha halála, mely Ramir földi boldogságának feltétele lett volna, ugyanaz lett boldogtalanságának és vesztésének okozója.

Elköltözött innen, hogy ott, a siron tul Sachával egy örök barátság örömeiben egyesüljön. Alcanter de Brahmé után olaszból

Chilbó Pál.

Jól esik azért az embernek egy kissé innen kiszabadulni és megnézni Steyer szép vidékét, hogy ezen szomorú helyről legalább egy pár órára távozzék. Azért elmentem Gráz-ba, hogy Steyer ezen ősi fővárosát kissé megtekintsem. A véletlen úgy hozta magával, hogy július 19-ike volt, Paulai Szent Vince ünnepe, eszembe jutott, hogy ezen a napon Szent Vince fiai és leányai kegyeletos ünnepet ülnek, hogy dicsőítsék a XVII. század nagy apostolának, megalapítójuknak ünnepét. Azért az első dolgom volt a Stats-Bahn-ról egyenesen a Marien-Gassei lazarista templomot fölkeresni, gyönyörű szép egy templom, az nap fényözönben üszött, mert úgy látszott, hogy a sok szőnyeg a csillogó villanyfények, a remek egyházi ruhák csak a nap fényét emelik. Szerdai nap volt, de a templom, amely 2000 emberrel többlet is képes befogadni, tömve volt ajtatoskodókkal. Sokan keresték föl a gyóntató székeket, a melyek igen praktikusak, és még többen járultak az Úr asztalához; lélekemelő látvány volt, mikor a Mária-lányok kék válszallagos congregatiója vonult, ifjak, öregek, férfiak nők, szegények és gazdagok egyforma áhitattal emelték az ünnep fényét. Látszik hogy itt más a hitelet, más a felfogás.

Én éppen jókor jöttem. 10-kor volt az ünnepélyes istentisztelet, a mely magasan szárnyaló beszéddel kezdődött, a szónok nevét nem tudom, de előadása csupa élet, csupa tűz, hallgatóságát magával ragadta, mikor bizonyította, hogy Szent Vince fiai a lazaristák és leányai a kedves testvérek mennyit tesznek, mennyit áldoznak a szeretet oltárán, életüket egy önmagát emésztő gertyához hasonlította es méltán. Magyar ember létemre majdnem „hoch“-ot kiáltottam, de észrevettem magam, hisz templomba voltunk. A szónoklat még jobban megerősítette bennem azt a ragaszkodást, melylyel Szt. Vince alkotásai iránt viseltem és most is azok híve vagyok, mert látom, hogy a világot másképpen, mint szeretettel megreformálni nem lehet.

Az ünnepi misét valami praelatus tartotta, legalább harminc kísérelje lehetett. Az ünnepély után bementem a lazaristákhoz. Mondhatom nyájas szívességgel fogadtak, s kertem a ház főnökét, ha szabályaik megengedik mutassák meg nekem a házukat. A főnök szíves készséggel megengedte, s mivel megtudta hogy magyar vagyok, rendelt mellém egy kedves magyar fiút, egy lazarista növendéket, akitől később megtudtam, hogy ő is nyitramegyei születésű, és megmutatta nekem a könyvtart, vele tüzetesebben néztem meg a remek templomot, az ebédlőbe is elvitt, és bevitettünk egy lazarista cellába is (szoba), amely igen egyszerű, de minden szükséges butorról (asztal, szekrény, ág, 2 szék imazsamoly, mosdó szekrény) van ellátva, ilyen szobában tartanak lelki gyakorlatokat a jelentkező vendégek. A ház mellett egy szép kert terül el, a melyet a „bruderek“ gondoznak nagy szorgalommal, a kert tövével pedig a Mura egyik elágazása folyik. Itt láttam a lazarista klerikusokat is, minden osztály külön-külön sétált, vagy olvastak, egy-egy csoportjuk pedig kuglizott.

Vezetőm azon kérdésre nem nézném meg a kedves nővérek anyaházat is, megragadtam az alkalmat, hogy megtekintsem azt a helyet is, ahol az irgalmasság földi angyalai kiképeztetnek és ahonnan irányítják az egész osztrák magyar monarchia irgalmas nővéreinek ügyeit. A ház mindjárt a lazaristák szomszédságában van, a portás kedves testvér csemetésünkre kinyitotta a kaput, s a beszélgetőben foglaltunk helyet, míg vezetőm előadta jövetelünk célját, hogy szeretném megnézni az anyaházat. A helyettes főnökő szíves készséggel engedte meg, itt is kaptunk egy vezetőt, megnéztük a megnézhető látivalót.

Az épület csoport közepén gyönyörű szép kertben van a templom, a mely valóságos kis menyország, oly jól esik ott imádkozni, különösen olyan beteges embernek, aki már Gleichenbergen jár. Nagyon hasonlít a nyitrai kedves testvérek templomához, csak hogy sokkal kisebb, de diszelebb. Oly nehezen váltam el innen, most is jó benyomást tesz rám ha e remek templomcskára gondolok. Megtekintettem a holtak birodalmát, a sírboltot, nagy tágas crypta van a templom alatt kivilágítható villanyal, a koporsó fulkek szépen egymás mellett sorakoznak. Ott nyugoszza örök álmát a 2 év előtt elhunyt nagy férfiú Mingersdorf Vilmos, a lazaristák volt vizitatora, gyönyörű szép friss virág koszorúk ékítik hantjait két év múlva is, nagy szívét, lángoló szeretetét nem feledték el 2 év után sem, sírjához zarándokolnak most is, hogy szelleméből merítsenek. Más cryptában bizonyos hidegség fut át az ember tagjain, de itt a béke honol, az ember érzi, hogy ezen

holttetemek lelkei már rég eluyerték az örök élet koronáját. Láttam itt több magyar nevet, köztük egy lazarista kispap nevét is, aki érsekújvári születésű volt.

Sok nézni való nem volt itt, mert idegennek a házba belépni nem szabad, — s azért csak a gazdasági udvart, és a kis tehenészetet nezhettük meg. Itt láttam megtestesülve már a külsőkben is Szent Vince nagy alkotását: az alázatosságot, a tisztaságot és a szeretetet.

Kiértünk e kedves helyről, jó honfitársam bevégezvén küldetését hazament, én pedig egy boldog délelőtti emlékeivel a kellemes benyomásoktól kisérve sétáltam és elmélkedtem a Mura partján és arra a meggyőződésre jutottam, hogy igaza van a bölcs Salamonnak, hogy a világon minden csak hiúságok hiúsága és boldog csak az lehet, aki önmagát feledve másoknak szolgál önmegtartóztatásban és szeretetben.

Kirándultam a Schlossbergre, és mindig csak a fennti gondolatok érlelődtek meg lelkemben. E kirándulásomat Tekintetes Szerkesztő ur engedelmével majd máskor írom le, ha egészségi állapotom megengedi.

Kitűnő tisztelettel maradok régi híve

Dr. — y — l.

Ujdonságok.

Személyi hírek. Jókay Géza, mocsónoki gazdasági intéző, Karlsbadba utazott. — Mérey Lajos nyitrai ügyvéd családjával Balatonfüreden nyaral. — Kutvasser István t. kanonok ismerősei látogatására a felvidékre utazott.

Esztergom egyházmegyei hírek. Chmela József vágmedencei plébános a nagykosztolányi kerület rendes és Jedinák Tivadár dr. hóczi plébános ugyanezen kerület helyettes esperesévé neveztettek ki — Szegédlelkési minőségben áthelyeztettek Petrásék Agoston Komjáthra és Benes Márton Nagy-Surányra. — Petrásék úr volt szervezője a nagysurányi kath körnek, ennek fölvirágzásáért dolgozott, fáradt, munkáját meg betetőzve nem is látta, most Komjáthra tetetett. Nem baj, a szomszédból is lehet irányítója az egyietnek, s mint hallottuk Komjáthra azért került, mert ott egy szervező erőre van szükség, aki kath. kört létesítsen. Kívánjuk, hogy új állomásán is legyen osztályrészre a hívek azon osztatlan ragaszkodása, mely övezte őt N.-Surányban, mert régi igazság: „Vox populi, vox Dei“.

Dr. Thuróczy Károly kir. tanácsost és Nyitra vármegyei tiszti főorvosát az igazságügyminiszter a törvényszéki orvosi vizsgáló bizottság tagjává három évi tartamra újból kinevezte.

Tanári kinevezés. A közoktatásügyi miniszter Kmetykó János érsekújvári közégi főgymnasiumi rendes tornatanítót ideiglenes minőségben a budapesti III. ker. állami főgymnasiumhoz rendes tornatanítónak nevezte ki.

Hivatalos látogatás. Gross József, cs. és kir. pozsonyi katonai plébános f. hó 3-án a helybeli méntelepen hivatalos látogatást tett. A legénység vallási ügyeiről úgy a parancsnokságnál, mint pedig a helybeli plébánián tudakozódott, a hitoktatás betartásáról, meg a legénység vallási kötelemeinek elvégzéséről meggyőződést szerzett s ezért úgy a parancsnokságnak, mint a lelkészeknek elismerését kifejezte, melyet hivatalos jelentésében a felsőbb hatóságnak is tudomására hoz. — Így kellene tenni a honvédségnél is.

Kinevezés. A belügyminiszter megyénkben a kalászi anyakönyvi kerületbe Ambró Arthurt anyakönyvvezető helyettesévé nevezte ki. — Az igazságügyminiszter Bokross Pál nyitrai törvényszéki díjuokot a lévai járásbírószághoz irnokká nevezte ki.

F. M. K. E. közgyűlése. 1905. évi augusztus 23-án d. e. 11 órakor Árva-Váralja várában tartja meg a F. M. K. E. XXIII. évi rendes közgyűlését. A közgyűlés sorrendje: I. Elnöki megnyitó. II. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére három egyesületi tag kiküldése. III. Bold. emlékü József cs. és kir. főherceg ő Fenségének, elhunyt legmagasabb Vednökünk emlékezete. Az emlékbeszédet Lits Gyula, Hont vármegye főispánja, a F. M. K. E. tb. elnöke tartja. IV. A magyar társadalom és a nemzetiségek értekezése. Tartja Hets Ödön, a F. M. K. E. budapesti választmányának alelnöke. V. Ügyvezető alelnök beszámolója az egyesület 1904—1905. évi munkásságáról. VI. Az elnökség 1904—1905. évi

4
jelentése és az igazgató választmány határozati javaslatai. VII. Az egyesület 1904. évi összárszámadata és a törvényszerű fölmentvény megszavazása. VIII. Az egyesület 1906. évi összköltségvetésének megállapítása és esetleg a törvényhatósági választmányok kapcsolatos javaslatai. IX. Egyes vármegyei és városi választmányok megalakulásának bejelentése és tudomásul vétele. X. A zárszámadás-vizsgáló bizottság egy tagjának megválasztása. XI. Az 1906. évi közgyűlés helyének meghatározása. XII. Indítványok, amelyek az alapszabályok 16. § a értelmében, a központi elnökséghez írásban beadattak. Az igazoló választmány a közgyűlést megelőzőleg 1905. évi aug. hó 22-én, este 7 órakor Alsó-Kubin városban, a vármegyei ház dísztermében ülést tart, hogy a közgyűlés tárgyait előkészítse.

Uj mérnök. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök az országos kataszteri felmérés rendszeresített tiszti létszámában Porgesz Jenőt kataszteri mérnökké nevezte ki a X. fizetési osztályba való sorozással.

A mocsonoki találkozó. Ha kellemes az elmúlt bajok emlékezete, mennyire tölti el boldogsággal az ember szívet a gond nélküli ifjúság kellemes perceinek visszavárasolása. Örömteljes az ifjúság, mert még nem ismeri az élet nehézségeit, de örömteljes a későbbi korban is az a perc, amikor ifjúkori barátaival az ember azok emlékeit visszaidézi. Hogy a boldog ifjúság ezen kellemes perceit visszaidezzék és hogy 25 év után halat adjanak a Mindenhatóknak kegyeségeért, Kutvaszer István t. kanonok indítványára osztálytársai a tavalyi év aug. 2-án felszentelésük napján elzarándokoltak Mária-Czellbe és ott azt a fogadást tették, hogy e napon minden esztendőben elmeának egymáshoz, hogy néhány órát szenteljenek az ifjúkori emlékek felújításának. Ez idén Mocsonokon jöttek össze, hol reggel 9 órakor szent misét hallgattak, melyet b. e. Roskoványi püspökért mutattak be, aki felszentelte őket. Szent mise után megtekintették a püspöki kastélyt, majd barátságos lakomára gyűltek össze, amelyen számos toaszt hangzott el. 26 év előtt felszentelték a következők: Dr. Bartossik Antal mocsonoki esperes-plebános, Darvai János missei plebános, Gyurcsánzky Demeter zakopcsai esperes-plebános, Kuliffay Antal, bolessói plebános, Kutvaszer István t. kanonok, papnöveldei igazgató, Miklósi Rezső nemsovai, Paska István nagybelici, Renyi István dubodjeli plebánosok és Dr. Tóth János lapunk felelős szerkesztője, theologiai tanár. Az ebédben több vendég is volt, akik egy kellemesen eltöltött nap emlékeivel távoztak.

Névmagyarosítás. Chiba (Khiba) Gyula szkicói lakos vezetéknevét belügyminiszeri engedéllyel Halmos-ra változtatta. — Dr. Marmorstein Gyula zsolnai lakos nevét Marton-ra változtatta.

A tanulmányozó főispán. Thuróczy Vilmos főispán, mihelyt értesült Nyitra város képviselőtestületének július 14-iki határozatáról, melylyel a képviselőtestület az ismeretes Mérey-féle indítványt határozattá emelte, rögtön elkérte az összes iratokat, a közgyűlési jegyzőkönyvet, az elfogadott indítványt, a miket a polgármester azonnal meg is küldött a tudvágyó főispánnak. Hát csak tanulmányozza a főispán úr szorgalmasan a közgyűlési aktákat, tanulhat belőlök törvénytisztelést, jogérzést, hazafiságot. Haragját ne ontsa arra a képviselőtestületi határozatra, mert van a sine viribus ira, ahhoz, hogy ez a határozat megdöntessék, sem a főispán úrnak, sem a kormánynak nincs ereje. Lopkodó kányáktól senki sem fél, ha sasok őrzik az udvarház szárnyasait.

Trencsén-Teplícen augusztus hó 9-én a győgyteremben, Trencsén városában épülő vármegyei tanítók tanuló-internátusa javára hangversenyt és ezt megelőzőleg, ugyanezen célra, d. u. 4-6 óráig nagy-tombolat rendez a trencsénmegyei tanítótestület. A hangverseny este 8 órakor kezdődik, melynek műsora a következő. 1. Saint-Saens. Aria a „Sámsón és Delila” című operából. Eneklí Zwickler Margit kisasszony, opera énekesnő. Zongorán kísérli Klika Lajos. 2. Liszt Ferenc. Rigoletto, concert Paraphrase. Zongorán előadja Sztraka Pius. 3. Mozart. „Titus”. Előadja: zongorán Sztraka Pius és Chilkó Pál, hegedűn Pazsiczky Sándor és Smeheil János, fuvolán Sialek István, nagybőgön Matulay Ferenc. 4. Nyizsnay Gusztáv. „A mohácsi koldus” történeti

román. Czobor Károly. „Egy szép szempár” a „Hajduk hadnagya” című operettből. Eneklí Lengyel Jánosné urnő. Zongorán kísérli Miksz Józsa kisasszony. 5. Salamon Ödön. „Egyetlen szó miatt”. Monolog. Előadja Cservicsek Hladny Mária urnő. 6. Révfy-Varady. Melodrama. „Az ezüst fátyol legendája”. Szavalja Blazsek Lajos. Zongorán kísérli Matulay Ferenc. 7. Mascagni. Aria „Paraszt-becsület” című operából. Eneklí Zwickler Margit kisasszony, opera énekesnő. Zongorán kísérli Klika Lajos. 8. Gabányi „A level”. Monolog. Előadja Horváth Berlanszky Albia urnő. 9. Huszka. „Szívem szívednek örökös rabja lett” az „Aranyvirág” című operettből. Bakonyi Károly. „Királyleány dala” a „Janos vitéz”-ből. Eneklí Lengyel Jánosné urnő. Zongorán kísérli Miksz Józsa kisasszony. 10. Magyar népdalok. Eneklí Sztraka Béla. Zongorán kísérli Sztraka Pius. — Bármily nemes eszmét szolgál az internatus, az interconfessionalis jellege miatt a helyi vallásközönyösségre vezet, helyeselni nem tudjuk. Interconfessionalis jellegét bemutatták azon a „hires” fölavatási ünnepélyen, ahol a trencsényi róm. kath. plebános alapkőbeszentelése után a trencsényi lutheranus pásztor és a zsidó rabbi fölavatták a házat.

Primicia. Zsided Gusztáv Nyitraegyházmegyei ujmisés, július 30-án mutatta be zsenge szent mise áldozatát az Úrnak Zsolnán. A manu-duktori tisztelet Podivinszky Ferenc zsolnai apát, töltötte be, a szónoklatot pedig Ruzsicska Tamás zsolnai segédlelkész tartotta, délben a primiciáns szüleinél fényes ebéd volt, melyen a város és vidék nagy számú előkelősége részt vett.

Investitura. Ismeretes lapunk olvasói előtt, hogy Miklósi Rezső bobothi plebános megnyerte a nemsovai javadalmat, melyre f. hó 3-án ő excellenciája a püspök úr beigattta.

Utimesteri iskola. Nyitrán dec. 1-én kezdődik az utimesteri iskola IV. tanfolyama és eltart március végeig. A kik pályázni óhajtanak ezen tanfolyamra, kérvényeiket október 31-ig bezárólag a m. kir. államepítészeti hivatalnál nyújtsák be.

Venczell Antal esztergomi praelatus kanonok úr mint részvétellel értesülünk súlyos beteg fekszik, penteken agyszélhűdés érte, állapota veszélyes, az utolsó kenet szentségével is ellátták, de az orvosok még biznak, hogy a nagybeteg állapotára jobbra fordul. A nagybeteg praelatus ami nagyprépost urunknak édes öccse, akit Nyitrán igen sokan ismernek és kedves modorraért széles körökben nagy tisztelőnek és szeretetnek örvend. Kívánjuk, hogy súlyos állapotát minél előbb jobbra forduljon, hogy nagyszámú tisztelői örömeire még igen soká éljen.

Templomfelavatás. Pöstyénben az ág. ev. hitközség egy csinos kis templomot emelt, a fölavatási ünnep mai nap tartatik meg A felavatást Baltik Frigyes ág. ev. superintendens végzi.

Jóváhagyott alapszabályok. A m. kir. belügyminiszter a Zsolnai ifjúsági társaság alapszabályait a f. évi 66369. szám alatt látta-mozta.

A katonaság köréből. Két derek, városunkban széles körökben tisztelt katonatiszt: Albecker Mátyás m. kir. honvédszázados és Lelkes Sándor nemsokára távoznak városunkból, mert a m. kir. honvédelmi miniszter a nagyváradi honvéd hadapród iskolába tanároknak nevezte ki őket. Különösen Lelkes úr 11 évi működése alatt nagyon rokonszenves tagja volt a nyitrai társadalomnak, azért távozását csak sajnálni lehet, de előléptetésének őszinte örömmel gratulálunk. — A helybeli honvéd gyalogezred vasárnap július 30-án tért vissza a Besztercebányán 4 hétig tartott összpontosításból. Házi ezredünket ez idő alatt nemesak Lóskay Gábor tábornok dandárparancsnok és Benedek Andor altábornagy ur a pozsonyi IV. honvéd kerület parancsnoka, hanem Klobucsár Vilmos lovassági tábornok is, a ki József főherceg halála után a honvédfőparancsnokság ideiglenes vezetésével megbízott, meg szemlelte s mindhárom magas előjáró kitüntető dícséretben részesítette. — A becsi cs. és kir. hadiiskola 30 hallgatója egy vezérkari alezredes és egy vezérkari őrnagy tanáraik vezetésével az elmúlt egész hét folyamán városunkban tartózkodott s a környéken végzett magasabb harcászati gyakorlati tanulmányokat. — A pozsonyi hadosztály és hadtestparancsnokságtól is több vezérkari tiszt tartózkodott a múlt hét folyamán Nyitrán, a kik a szeptember hó első felében Nyitra-Leva és Aranyos-Maróth környékén tartandó na-

gyobb gyakorlatokra terepszemléket tartottak. Ezen gyakorlatokon házi ezredünk is részt fog venni s az összpontosításra már f. hó 21-én gyalog Levára indul s csak szeptember 12-én tér ismét vissza. De az ezred távolléte alatt sem marad városunk katonaság nélkül. Mert be fog vonulni f. hó 19-én 500 póttartalékos, a kik 21 napig itt fognak gyakorlatozni, azoufelül az említett hadtestgyakorlatokban résztvevő közös hadseregbeli és honvédsapatok legnagyobb része is erre fog keresztülvonulni s több-kevesebb ideig itt tartózkodni.

Ismeretterjesztő előadások. Mint halljuk Nyitrán egy bizottság van alakulóban, melynek az a kitűzött célja, hogy Nyitrán ismeretterjesztő előadásokat tartasson és ezeket az iparos osztályra is akarja kiterjeszteni. Az eszme nagyon szép és dicserendő, de Nyitrán nem új, mert mióta Nyitrán katolikus kör létezik, azóta legalább 80 ismeretterjesztő és felolvasó estélyt rendeztek, ezeket meghallgatta városunk színe java, és az iparos osztály is. A helybeli kath. egyesületek elnökei dr. Batthyány Vilmos gróf, püspök coadjutor ur ő méltósága és Jeszenszky Alajos apátkanonok úr rendezettek különösen mult télen miúdkét egyetben ily előadásokat és felolvasásokat vetített képekkel, mely előadásokat dr. Biringer Ferenc, Simonffy Gyula, dr. Tóth János, Belák József, Hevera János, dr. Puchovszky Balint, Konrád Ferenc, dr. Kaszala János, Cseffalvay Aladár, dr. Cserenyey István urak tartottak, a vetítést Roch Gyula tanár úr eszközölte. Ez előadásokat folytatni fogják a jövőben is. Midőn ezeket írjuk, csak azt akarjuk konstatálni, hogy bizonyos körök mennyire ignorálják kath. egyeleteink működését, és maguknak vindikálják az eszmét, amelynek megvalósítása katolikus egyeleteinkben már évtizedek óta van. Azért nagyon alaptalanok az állítások, melyekkel egyeleteinket illetik.

Polgári iskola Bránban. Mint biztos forrásból étesiteneik bennünket, a baani polgári iskola a megvalósulás stádiumában van. Úgy halljuk, hogy Nagy-Bittsen és Csacán is kérelmezik az állami iskolát, itt is meglesz, mert jó emberek vannak.

Lelkigyakorlatok. A mit a papság többször kérelmezett, most óhajai teljesítését látja, midőn meleg püspöki ajánló szavak kíséretében olvassuk a következőket: „Bizonyára ismeretes már a főtisztelendő papság előtt, hogy évek óta az év bármely szakában nyitva áll házunk a lelkigyakorlatra jelentkezők számára. Azert nem is hirdetjük többé oly gyakran. De mert legtöbbször mégis a nyári hónapokat használják fel e célra, azert újítjuk fel annak emlékét, hogy az idén is szívesen látjuk a főtisztelendő urakat. Minden hétfőn este új csoport kezdődik egy rendtag vezetése alatt. Mindenki külön szobát és ellátást kap itt a rendházban. Elég egyszerű levelező-lapon jelentkezni, a breviariumot kivéve más könyvet nem szükséges hozni. Akik pedig jobban szeretik a nagyobb csoportot, azoknak ajánljuk a megjelenést szeptember 11 és október 2. estére Budapest, VIII., Maria-utca 25 sz. Reisz Ferenc S. J. házfőnök.

A zay-ugróci áll. polg. iskolában az őszi maganvizsgálatok szeptember elsején tartanak meg.

Kilépések a szabadelvű pártból. Kosztolányi Aurél, az aranyosmaróthi választókerület szabadelvű pártjának eddigi elnöke kilépett a szabadelvű pártból. — Baross Jusztin, Trencsénváros országgyűlési képviselője, nehaj Baross Gábor fivére, július 31-éről keletkezett levelben bejelentette a szabadelvűpárt elnökségének, hogy a pártból kilép. Bizonyára lesznek követők.

Trencsén-teplici fürdőn f. hó 1-éig 5396 fürdővendég fordult meg, 384 vendéggel több mint a mult évben, ami a fürdő emelkedését jelenti.

Esztergomi énekesnő Nyitrán. Az esztergomi bazilika primadonnája Csukáss Etelka kisasszony a mult hét folyamán városunkban tartózkodott rokonai látogatására. Városunk művészköréi megtudván ittlétét arra kérték föl emelne gyönyörű énekével az ajtatoskodók buzgalmát; a művésznő szívesen ráállott és azért a mult vasárnap a 9 órai misén a piaristáknál elénekelt Proch: „Ave Maria”-ját. Sopran solo, hegedű és orgona kísérettel, a lytanián pedig Saár: Salve Regináját. Jóllehet az énekesnő alig próbálta át a fenti műveket, énekével gyönyörködtette a közönséget, erős temperamentuma és nagy hangterjedelme van, biztos és szívhez szóló előadásával a közönség igazi elismerését kiérdemelte.

Sujánszky Antal esztergomi nagyprépost úr ömeltósága tegnap ülte 90-ik születésnapját. Az utóbbi időben súlyosan beteg volt, de most mint örömmel értesültünk fölgógyult és születése napján betegsége óta először misézett a székesegyház kápolnájában. Ezen örömnapp alkalmasból a jótékonyága, áldozatkészsége és néppárhoz való törhetetlen ragaszkodásáról közismert főpapot a legmelegebben üdvözljük, kívánva neki a Mindenhatótól, hogy ezt a születésnapot még soká élhesse meg. Ad multos felices annos!

Aranymise. Lélekemelő ünnepségek színhelye volt a múlt napokon Holics városa. Julius hó 31-én ülte a város köztisztviselőiben álló, buzgó esperes-plebánosa, Kucséra József, áldozásának 50 éves jubileumát. Impozáns módon megnyitkozott főpásztorának figyelme, paptársai s hívei öröme. A jubileumi ünnepségek 4 napon át tartottak. Szombat este (jul. 30.) Holics közönsége valláskülönbőség nélkül kivilágítá ablakait s ezrekre menő tömeg zenés fátylással megtisztelte az ősz jubilant; a közönség érzelmeit magyar nyelven a község jegyzője s tót nyelven pedig a plebániái templom karmestere tolmácsolták. Vasárnap mutatta be a jubilans — körülvéve volt káplánjai s kerületbeli papoktól — az arany misét az egész város értelmisége és sok ezer hívője jelenlétében. A manuduktori s a szónok tisztet dr. Csernoch János ö méltósága, volt káplánja végezte. Az ünnepélyes mise után különféle küldöttségek üdvözölték a jubilant, a melyekben Holics összes osztályai képviselve voltak. Vasárnap este a jubilans tiszteletére „A holicsi ifjak magyar köre“ egy igen szépen sikerült diszeldadást rendezett. Vasárnap, hétfőn, kedden az agg jubilans asztalánál 120 vendég élvezte a derék házi úr vendégszeretetét. — Ad multos annos!

Az izr. leányegyesület f. hó 13-án d. u. tartja reudes gyűlést a zabori Toifel-kertben, melyre a tagok szülei kíséretében jelennek meg. Felolvasások és szavak alkotják a programot.

A F. M. K. E. évkönyvét kezünkhez vettük, melynek bővebb méltatását sok kézirat miatt a jövőre hagyjuk.

Örült cselekedet. Krakovából írják, hogy ott *Gono Mihály* 37 éves krakováni lakos m. hó 29-én este egy nagy késsel felmetszette torkát és mellbe szurta magát. Mikor észrevették tettét, sebeit bekötötték, mire a vérzés elállott. Az orvos is bekötötte sebeit, s nehogy újból kárt tegyen magában, őrizték, de egy őrzetlen pillanatban megszökött, s másnap egy fűzfa alatt megtalálták, de akkor sebeit újból föltepte. A sebesülés nem életveszélyes. Ezen szerencsétlen embert, 6 gyermek atyját a hét folyamán a nyitrai kórházba szállították, és itt ápolják.

A nyitr i színészet nagy sikereket ér el Pöstyénben, napról napra válogatott darabokat adnak elő, most adják elő „*János vitéz*“ a király színházban annyiszor előadott közkedveltségű darabot. Bővebb ismertetését jövő számunkban közöljük.

Elfeledett szobor. A törvényszéki palota előtt felállítandó Szűz Mária szoborra újabb a következő adományok érkeztek: M. A. egy buzgó tisztelője Szűz Mária 6 kor. „A“ (már több ízben) 10 kor. „Az Isten-Anya oltalmáért“ 4 kor. Hozzáadva lapunk jul. 30-iki számában felüntetett 1008 k., 43 fillérhez, az összeg kitesz 1028 kor. 43 fillért. Isten fizesse meg!

Egy nyilatkozat. Dr. Markovics Gyula, vágyhelyi gyakorló orvos, a ki legutóbbi képviselőválasztások alatt dr. Rudnyánszky György ellenjelöltje volt a verbói kerületben, nyilatkozatot küldött be hozzánk, melyben vonatkozással a lapunk július 9-iki számában megjelent és a verbói petíció ügyét tárgyaló közleményre, kijelenti, hogy a verbói petíció elejtése a f. é. június hó 29-én Miaván tartott párterkezet egyhangú határozata folytán történt, s ezt az értekezletet ő (már mint Markovics) nem befolyásolta. Tette pedig ezt az értekezlet beható tanácskozás és erett megfontolás után, főképp azért, mert a petíciónak a kuriánál való első tárgyalása alkalmával, a kérvényezőök ügyvédje *a peticionálók tudta és beleegyezése* nélkül az összes abszolút okokat elejtette. Ennek folytán a petíció sorsa kérdésessé vált, de különben még

az a fontos ok is szerepelt a petíció visszavonásánál, hogy a kérvényezőök rendelkezésére semmi nemű alap nem állott, melyből a petíció mindvégig financirozható lett volna. Kijelenti még a nyilatkozó, hogy ő a petíció révén senkitől semmi nemű előnyben nem részesült. — Közöttük Markovics úr nyilatkozatának ezen, a dolog érdemébe vágó részét a végből, hogy azon esetre, ha a tényeknek meg nem felelő volna a nyilatkozata a verbói kerület választóinak alkalmuk legyen Markovics úrra rácsfolni. A magunk részéről Markovics úr nyilatkozata által nem tartjuk megcáfoltknak a lapunk július 9-iki számában írottakat, mert úgy tudjuk, hogy a június 29-iki miavai értekezlet nem képviselte a választók összeségét, és hihetetlennek tartjuk, hogy egy ügyvéd egy olyan fontos okmány megszerkesztésénél, minő a petíció, a saját felelősségére mellőzze az abszolút érvénytelenítési okokat. Hiszen egy ilyen ügyvédet az egész ország előtt pellengerre lehetne állítani. Az is különös, hogy a peticionálók csak oly későn vették észre a költségek fedezéséhez szükséges alap hiányát! Egyebként, hogyan lehet ilyen hiányról beszélni ott, a hol még érintetlen a letett 3000 korona és a vizsgálat mindössze 91 esetre rendeltetett el?

A privigei vizsgálat első része befejezését nyerte, mert Gallasz kir. ítélőtáblai bíró úr augusztus elsejével a szüneti tanácsba bevonult. A vizsgálatot októberben tovább folytatják. Eddig 412 tanut hallgattak ki. Részletes tudósítást nem közöltünk a kihallgatásról, mert ez nem időszerű, hogy azonban az egyik másik bebizonyított és a jegyzőkönyvbe fölvevett esetet közöltünk, azért tettük, hogy bebizonyítsuk azon tények igazságát, melyeket lapunkban szellőztettünk, és távol állott tőlünk a gondolat, hogy az által a vizsgálat menetére befolyást gyakoroljunk, mert ismerjük Gallasz tábla bíró úr pártatlanságát. Mi már bebizonyított tényeket közöltünk, a mi a jövőre befolyással soha nincs. Ha valótlanul írtunk volna azt megcáfolták volna, de akkor mi a jegyzőkönyvvel igazoltuk volna állításainkat.

Megtérés. Megható, rég nem látott ünnepélynek voltak tanui f. é. július hó 30-án a dlhepolei hívek. Ekkor tért vissza ugyanis ev. vallásról a kath. anyaszentegyház kebelébe bizonyos Sponiár János, 42 éves laázi születésű s Dlhepolén tartózkodó napszámos. Egyedül ő volt evang. vallású Dlhepolén, ki meggyőződését követve, visszatért a kath. egyház kebelébe. A kath. hitvallást ünnepélyesen a dlhepolei káplán, Jancsovics István kezeibe tette le, ki ez alkalommal buzdító beszédet intézett úgy a megtérthez, mint a hívekhez.

Fodor Kálmán dissidens. A galgóci kerület képviselője Fodor Kálmán dr. részt vett a szabadelvűpárti képviselőknak, az úgynevezett új dissidenseknek, máskép pannonistaknak f. hó 2-án tartott értekezletén, melynek tudvalevőleg célja volt mélyebbre ható változást előkészíteni a szabadelvűpart kebelében, esetleg lökést adni a már úgy is feltartóztatatlan partbomlási folyamatnak. Dr. Fodor Kálmán az egyetlen Nyitra megye szabadelvűpárti képviselői között, a kinél legalább némi akarat mutatkozik az önálló politikai állásfoglalásra. Az ő példája újra igazolja azt, hogy az anyagi függetlenség legjobban biztosítja a politikai függetlenséget, mely nélkül a népképviselő nem lehet a nemzeti életfeladatok szerve, hanem csak a hatalom birtokosainak mindenre kapható és mindenre felhasználható eszköze.

Érettségi vizsgálatok. A javító érettségi vizsgálatok szeptember 9-én tartatnak a pozsonyi kir. kath. gymnasiumban, — a pótló érettségi szóbeli része ugyanott szept. 11 és 12-én lesz. Az írásbeli ideje eddigiek szerint megállapítva ninesen.

Változások a primási aulában. Kitűnően szerkesztett lapársunk az „Esztergom“, mely az igazság kimondásáért nem igen ijed meg a maga árnyékától, a következőket írja: Dr. Walter Gyula hercegprimási irodaigazgató ez év május 30-án, gyöngélkedő egészségre való tekintettel írásbeli beadványban kérte Ö Eminenciájától az egyházmegyében viselt összes hivatalaitól való felmentését. A hercegprimás egy leiratban, mely július hó 27-én tartott káptalani konzisztóriumban olvastatott fel, tudatja a főkáptalannal hogy a lemondást elfogadta s dr. Walter Gyula irodaigazgatót, ki 8 évig állott az egyházmegyei ügyek élén, egy évre szabadságot. Mint értesültünk, a távozó irodaigazgató helyébe már is ki van nevezve dr. Andor György, a hercegprimás

személye körüli titkára. Hír szerint dr. Andor György helyét a bíbornok érsek oldala mellett Berger Márk levéltáros fogja betölteni. Új ceremóniáriust is kapott az aula *Haliczky Zoltán* vizi-városi káplán személyében. A több év óta üresen álló s tudományos képzettséget igénylő főszentszeiki jegyzőség is még ez évben be lesz töltve. Az egyházmegyei főtanfelügyelőség vezetésére pedig, mely egész embert követel, állítólag kiváló szakembert szemeltek ki. Ekként a hercegprimási aula rövid idő alatt — Boltzár püspök halála óta — kezdve az érseki vikariustól, egészen megújult s így egész új aera veszi kezdetét az egyházmegyei kormányzatban. Dr. Walter Gyula kanonok sok évi fáradságos hivatalviseléséért elismerésül legközelebb pozsonyi préposttá lesz kinevezve.

Installatió Papradnón. Julius 31-én gyönyörű, épületes ünnepe volt a papradnói plebániának. E napon ugyanis Mendl Ignác plebánost a kerületi esperes lendületes, megható beszéd kíséretében installálta. Ezután az ünnepelt felment a szószékre s a meghatottságtól könynyezve elmondta tapasztalatait, melyeket Papradnón mint káplán 8 évig, mint plebános hét évig gyűjtött, végül felhívta a szintén könyöző híveit, hogy jöjjenek, segítsenek az ötezer lélekkel megterakott fuvárnak a legmagasabb hegyre, az égi Sionra való felszállításában engedelmességükkel, bizalmukkal és a szövetkezetnél szükséges összetartással. Beszéd után az installált plebános a kerületi papok segédkezése mellett nagy misét tartott, mely alatt a kerületi tanítók sikerült négyes hangban énekelték Haydn ünnepi miséjét. A szent mise után 34 teritékü ebéd következett, mely alatt zene és több szép toaszt emelte a hangulatot. Ugy az ünnepélynél mint az ebédnél jelen volt a vidéki intelligenciának színe-java.

Nyilatkozat. Hivatkozva az „Ellenőr“ multkori számának ama cikkére, mely eltávozásomról ad tévesen hírt, kénytelen vagyok a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, hogy miután Pitzer & Hauser anyagi helyzetemen javítottak, Nyitra városához és annak közönségéhez továbbra is hű maradok.

Tisztelettel
Sovánka Nándor.

A trencsényi tanítói nagygyűlés sorrendje és tárgysorozata: Augusztus 9-én d. e. 10 órakor istentisztelet a r. k. templomban, 11 órakor nagygyűlés a gyógyteremben; d. u. 2 órakor közös ebéd a gyógyteremben, d. u. 4 óratól 6 óráig tombola. A tombola-jegyek az előadásokkal megbizott tanító-kisasszonyoknál és Schuchter Károly igazgató-tanítónál kaphatók. Egy tombola-jegy ára 40 fillér. Esti 8 órakor a gyógyterem nagytermében a várm. tanítók tanuló-internátusa javára nagy hangverseny. A hangversenyre szóló beléptijegyek árai: I—II. sorban 3 korona; III—IV. sorban 2 korona 40 fillér; a többi sorban 2 korona; állóhely 1 korona 60 fillér. A beléptijegyek Schuchter Károly igazgató-tanítónál és este a pénztárnál kaphatók.

Állami elemi népiskolák. A kultuszminiszterium most teszi közzé a statisztikát az 1904/5. évben fennállott működő állami elemi népiskolákról. Ebből megtudjuk, hogy már 2145 állami iskola van, az összes létező iskoláknak 12-6 százaléka. És milyen jogérzeke van a miniszternek, kilátszik onnan, hogy ezen töredéknek biztosít vasuti kedvezményt és más előnyöket, a többi tanító mind mostoha gyermeke az államnak. Ezt nem diktálja az igazságosság. De talán ennek is megvan a maga oka.

Nagyobbzabasú fegyvergyakorlatok az V. hadtest területén, vármegyénkben. Még Frigyes főherceg őfensége tervezte, hogy az idej hadtestgyakorlatok vármegyénkben Nyitra, Verébely és Aranyos-Maróth által képezett háromszög területén zajlódjanak le. Ezen tervet a jelenlegi hadtestparancsnok, Steininger Károly báró magáéva tette és végrehajtja azon terepszemle alapján, melyet elődje megkeresésére Lőkay Gábor cs. és kir. tábornok helybelybeli dandárparancsnok vezérkari tisztje Kerekes József főhadnagy említett környéken megejtett: f. hó 1. és 2-án volt alkalma a hadtestparancsnokság két kiküldöttjének, nevezetesen Nemeček József vezérkari alezredesnek és Jankovich Lajos vezérkari századosnak meggyőződni az említett terepszemle helyességéről. A hadtestgyakorlatok tehát végleg a fentemlített háromszög területén fognak megtartatni. Ezen nagyobb gyakorlaton résztvevő seregtestek kiindulási helyzete Nyitra: a cs. és kir. 14. gyaloghadosztály számára Winzor Antal altábornagy parancsnok-

sága alatt. *Verebély*: a cs. és kir. 33. gyalog-hadosztály számára Bezuíček Károly altábornagy parancsnoksága alatt. *Aranyosmaróth*: a m. kir. (pozsonyi) 37. honvéd-gyalog-hadosztály részére Beösz Gyula cs. és kir. tábornok parancsnoksága alatt; utóbbi a valóságos hadosztályparancsnoknak Benedek Andor altábornagynak máshova történt vezényeltetése következtében. A hadtest-gyakorlatok tartama szeptember 9—12. És ennek legszebbnek kinalkozó napja szeptember 12-én lesz, midőn az egész hadtest Pográny és Gerencsér környékéből a Pilis hegy tájéka befeszelt ellenség ellen intézi támadását. Ezen szép látványosságnak ígérkező gyakorlatot tehát közelségénél fogva városunk közönsége is megtekintheti. A hadtest-gyakorlatokat megelőzőleg vegyes fegyvernemekből összeállított dandár- és hadosztály-gyakorlatok lesznek. A városunkban és környékén elhelyezett cs. és kir. 28. gyalog-dandár már f. hó 25-én kezd meg dandár-gyakorlatait. E dandárnak egyik ezrede, a cs. és kir. 76. gyalogezred (Sopron-Esztergom) már f. hó 24-én vonul be városunkba. A városunkban elhelyezett előbb említett cs. és kir. 14. gyalog-hadosztály és annak dandárjai gyakorlatait főleg Nyitra nyugoti részén, Úzbegeh, Ujlak és Nyitra között végzendik. Harcszerű lövészetét azonban Darázs környékén. A hadtest vezérkari főnökeként Wurm Vencel vezérkari ezredes fog szerepelni.

Hangverseny. Pöstyén fürdőből jelentik: *Weston Willy*, a híres Wagner interpretator f. hó 30-án este a Kur-szalomban előkelő, nemzetközi fűrdővendégek előtt tartotta zongorahangversenyét. A program fenyőpontját a „Nebelungen fantázia” képezte, melyet a jelenlevők szűnni nem akaró tüsszöléssel honoráltak. Ugyancsak kiváló művelőzetet nyújtottak a művész kíséretében volt *Olszka Vanda* operaezeneső dala is.

Annabál. Szépen sikerült táncmulatságról értesítenek bennünket Pöstyénből. A földszített Kur-szalomban már 10 óra tájt megtöltöttek a túllók, csipkék, selymek, frakkok és uniformisok viselői, úgy hogy a mamáknak és az „urak szíge”-nek csak nagyon szűk hely jutott. A zenét a két fűrdőzenekar (a szimfonikusok és Radicsék) szolgáltatta. A negyest száznál több pár táncolta. Mulatságos képet nyújtott a külföldi hölgyek és magyar urakból alkotott Csárdás csoport. A fenyesen sikerült mulatságot „kedélyes” reggeli fejezte be.

Vörös kakas. Az óriási hőségben napnap után hozzák a hírt, hogy itt vagy ott tűz ütött ki. A mi vidékünk sem kíméli a vörös kakas, a múlt het végén a szomszédos Salgó közsegben tűz ütött ki és 28 házat elpusztított. Julius 31-én pedig este 6 óra fele Molnoson keletkezett tűz, leégett Császár József molnosi tanító 28 keresztből álló asztalja, és Vilina nevű molnosi gazdák 1 kazal zsúpp szalmája és 2 kocsi szénája. A tüzet sikerült lokalizálni, a kár biztosítás révén megterül. Ez alkalommal fölemlítjük, hogy a tűz lokalizálása derék nyitrai tűzoltóinknak sikerült, akik Jeszenszky István vezetése alatt kivonultak a tűz színhelyére és annak tova terjedését megakadályozták.

A „Vagvölgyi Lap”-ban olvassuk a következőket: Az oroszországi zsidók beözönlése. Varmegyénk egyes helyein és többek között városunkban is az utolsó hetekben tömegesen lehetett látni az oroszországi forradalmi tünetek elől menekülő és nagyszámú Magyarországra beözönlő oroszországi és orosz-lengyel zsidókat. Miután ezen kazárszarmazású elemeknek beözönlése és varmegyénkben való megtelepülése nem csak a földművelő népnek, hanem az iparral és kereskedéssel foglalkozó falusi és városi lakosság-nak is amúgy is kedvezőtlen kereseti és megélhetési viszonyait érzékenyen veszélyeztetni képes és miután az Oroszországból származó zsidóság-nak azon része, mely vandorlásai közben hazánk felé vette útját, köztudomás szerint legnagyobb részben olyan munka- és dologkerülő, sőt részben közveszélyes egzisztenciából áll, a melyeknek közöttünk való megtelepülését meg saját hitsorsosai is a közviszonyokra nézve hátrányosnak és közveszélyesnek tartják: — varmegyénk főispánja f. hó 3-án a varmegye alispánjához és valamennyi járási főszolgabirohoz és Trencsén város polgármesteréhez azon utasítást küldötte, hogy az 1886. XXII. t.-c. rendelkezéseinek szemmel tartásával az oroszországi származású zsidóknak megtelepülését avagy ebbeli szándékát a leghigorubbán kísérjek figyelemmel, illetve a fent hivatkozott törvénynek, valamint az 1888. évi 54091. sz. belügyminiszteri rendeletnek intenciói szerint járjanak el.

Mérsékelt jegyek Szent István napjára. Szent István ünnepe alkalmából a magyar királyi államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a nevezett, valamint a kassai-oderbergi vasut magyar vonalainak összes állomásairól — az üzemükben álló helyiérdekű vasutak állomásainak és a szomszédos forgalomnak kizárásával — mind a három kocsi osztályra nézve Budapestre mintegy 30 százalékkal mérsékelt árú menettérti jegyek adatnak ki. Ezen menettérti jegyek ez évi augusztus hónap 18-ától 20. napjain — az utóbbi napon azonban csak a reggeli órákban — valamennyi személyszállító vonathoz (expressz-vonatok kivételével) fognak kiadatni. A menettérti jegyek 5 napig érvényesek oly módon, hogy a kiadás napját első napnak számítva érvényességük az 5. napon éjfélkor lejár; megjegyezvén azonban, hogy a visszatérés legkorábban csak augusztus hónap 20-án délután történhetik, korábbi visszatérés esetén a jegyek érvénytelenek. Az utazás megszakitásának sem menet, sem jövevény nincs helye. Gyermekre külön kedvezmény nem engedélyeztetik.

A levelek térfogata. A kereskedelemügyi m. k. miniszteriumnak rendelkezése folytán a hivatalos portómentes és portó köteles levelek térfogata három irányban egységesen 10, 20, 45 centiméter, a tekeresalakuk pedig hosszúságban 45. átmérőben 15 centiméter lehet. Ez a rendelkezés azonban nem érinti a portómentes levelező lapokra, nyomtatványokra, hírlapokra, folyóiratokra s magánlevelekre vonatkozó korlátozást.

A dohány meghonosítója. A napokban leplezték le szülővárosában, Saint-Maloban Jacques Cartiernek, a híres francia fölfedezőnek szobrát. Cartier 1491-ben született St.-Maloban. Nekik köszönhetette Franciaország kanadai birtokait és ő volt az, aki a *dohányt áthozta Európába*. Cartier a dohányzást a kanadai benszülőttektől tanulta el, akik a moszkító csipése ellen védekeztek általa. Ő is megkóstolta a dohányfüstöt, de eleinte nem igen ízlett neki, mert azt írta haza leveleiben, hogy nagyon csipi a torkát. Később azonban úgy látszik, nemcsak maga szokott rá, hanem rászoktatta honfitársait is, akik most hálaból szobrot emeltek neki.

Pöstyénből.

Igen tisztelt Szerkesztő Úr!

Értesültem, hogy a „Nyitramegyei Szemle” mult vasárnap számában, az itteni gyógyházban a fűrdőző közönség részére berendezett olvasószoba célszerűtlen berendezése, s az ott napirenden levő rendtelenség miatt hozzám méltóztatott intézni nyílt levelet.

Csodálkozom, hogy az én, aki, hogy igen tisztelt Szerkesztő úr ez ügyben én reám címezi, illetve hozzám intézi a nyílt levelet, hiszen mint fűrdőbiztos s így hatóság nem tartozom a fűrdőgazdasági dolgait intézni, avagy azokat, ha van hiba, reparálni; az olvasószoba célszerűbb elhelyezése és berendezése szerintem gróf Erdődy Ferenc fűrdőtulajdonos, esetleg Vinter Sándor fűrdőberlő kötelessége, azt hiszem helyesebb lett volna a nyílt levelet a megnevezett urakhoz intézni.*

Ennek előre bocsajtsa után a magam részéről teljesen osztoom Szerkesztő úr abbéli nézetét, hogy az itteni olvasószoba tényleg nem felel meg a célnak, mert rosszul van elhelyezve, kávéház és vendéglő meg vígadó közé beékelve oly módon, hogy ott tényleg lehetetlen nyugodtan olvasni, hol a pincérek, a házi cselédek, a lakók, a vendéglőt látogató vendégek, kávéházi vendégek örökösen zajognak, ajtókkal, ablakokkal, tányérok-kal, üvegekkel csapdosnak, csörömpölnek, s így itt tényleg egy pillanatig sincs csend.

Én 1898. évben lettem pöstyéni főszolgabirovára megválasztva és a fűrdőbiztos teendőkkal megbízva, hivatalom elfoglalása után nyomban 1898. évi május hónapban tartott fűrdőbizottsági ülésen reamutattam ezen helytelen állapotra és kertem sürgős intézkedést az olvasószobának más alkalmas helyen való berendezését, a fűrdőbizottság helyeselt indítványomat és utasította a fűrdőbizottsági elnök urat, Terstyánszky Lajos uradalmi igazgatót, hogy ezen ügyet a közönség megelégedésére mielőbb rendezze. Azóta én évenként minden fűrdőbizottsági ülésen felszóltam az ügyben, és folytonosan szorgalmazom ez ügynek végre valóra való célszerű elintézését. A mult 1904. évi májusi fűrdőbizottsági gyűlésen indítványoztam, hogy a fűrdőtulajdonos gróf úr azon alkalommal, a midőn a fűrdőt 1905. évben ismét berbe adja,

(mert a szerződés lejár) a köteendő szerződésben kötelezze az új berlőt, hogy az olvasó-termet a gyógyházon kívül egy erre a célra alkalmas s csendes helyen építendő helyiségben rendezze be. Ezen indítványomat is helyesléssel a fűrdőbizottság elfogadta, és ilyen irányban az elnök Terstyánszky Lajos uradalmi igazgató urat utasította is. Én tehát a magam részéről a mit tehettem, megtettem ezen valóban tarthatlan állapot megváltoztatása érdekében, hogy eddig semmi sem történt, annak igazán nem én, hanem az uradalmi kormányzó úr és a fűrdőberlő úr az oka.

Magam részéről ezen ügyben mulasztás nem történt, s azt magamról kénytelen vagyok azokra háritani, a kiket illet.

Ezek közlése után fogadja igen tisztelt szerkesztő úr köszönetemet, hogy ez ügyben szíves volt becses lapjában említést tenni, most már talán mégis csak fognak tenni valamit az érdekeltek ebben a fontos kérdésben.

Kiváló tisztelettel vagyok az igen tisztelt szerkesztőségnek

Pöstyén, 1905. évi aug. hó 5-án

készseges szolgálója:

Machovich János.

főszolgabíró, fűrdőbiztos.

* A nevezett közlemény sine ira et studio volt megírva, a címzés el volt hibázva, de azért azt hisszük, hogy csak a pöstyéni fűrdő világ előtt jó hírnevét akartuk óvni midőn a bajokat felsoroló közleménynek helyt adunk. A beküldők csak azt akarták elérni, hogy a főbiró úr figyelmét fordítsák arra a tarthatatlan helyzetre, a melyet ő mint fűrdő biztos sokkal hamarabb orvosolhat, mert befolyásával többet tehet, mint azon magyar fűrdővendégek, a kik a kérdéses cikket beküldték. (Szerk.)

Nyílt levél

(E rovatban közöltékért nem vállal felelőséget a szerk.)

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Vittenc közsegben előfordult egyes szabálytalanságokat bátor vagyok folytatólagosan nyilvánosságra hozni:

Zs. M. és K. J. vittenci iparosok, kik Zelenay Pál, vittenci körjegyzőnek iparigazolványuk kieszközléseért járó díjakat még egy év előtt kifizették, az iparüzéshez szükséges iparigazolványokat mai napig sem kapták meg. Miért? — Erre a fentnevezett jegyző úr adhat csak felvilágosítást!

Idősb. Ch. M. ellenben a hentes iparüzéshez szükséges iparigazolványt nagyon rövid idő alatt nyerte el, — hollott a nevezett — tudtommal és a közsegbeliek tudomásával — soha semmiféle ipart nem tanult, annál kevésbé heitességet, miután kis korától fogva mindig az ekeszarvna volt. — Tehát mily alapon nyerte el idősb. Ch. M. a hentes iparüzéshez szükséges iparigazolványt?? Előttem ez rejtély, mert — ismerve az ipartörvényt — azt az első foku iparhatóság semmi körülmények között ki nem szolgáltathatta, legföllebb, ha ez ügyben ténvura vezetett. Mert azt csak a roz nyelvek mondják, hogy az utóbbi azért, mivel liberális, így le is szavazott. Az előbbieket közül az egyik szavazati jogot nem tudott szerezni, különben néppárti erelmű, a másik néppártira szavazott.

Ügyszinten rejtély előttem az is, hogy a vittenci közsegi előjáróság, mily alapra állíthatott ki szegénységi bizonyítványt S. G. vittenci lakosnőnek a pöstyéni fűrdő kórházba való ingyenes felvételre, mikor a fentnevezett és annak szülei munka nélkül elnek?! Tehát egy három tagból álló család, ha képes minden munka kereset nélkül megélni, abból csak az következik, hogy oly jövedelmi forrással bírnak, a mely megélhetésüket biztosítja. Ilyen körülmények között tehát, — figyelmen kívül hagyva azt, hogy ingatlanuk és saját cserepes házuk is van, — S. G. ily szegénységi bizonyítványra nem számíthatott.

Jelenleg csak ennyit, jegyző úr! — Fejts meg rejtelyeimet, igen kérem, de ne ismétélje régi notáját, mert már unom: „ez is jóhiszeműleg történt”.

Vittenc, 1905. aug. 1.

Tisztelettel

Mesziček László

Irodalom.

Megjelentek *Fázmány Péter* biboros *prédikációi*, melyeket Dr. Kanyurszky György egyetemi tanár rendezett sajtó alá. Miként Pázmány összes műveit a vaslogika jellemzi, ez áll az ő prédikációira is, és különös jellegük az, hogy a szentírás és szent atyákat idézi sok helyütt, de oly találoan, hogy ritkítja párját. E mű dogmatikus beszédeknek örök beeső forrás, azért t. olvasóinknak ajánljuk. A 808 oldalra menő kötet ára 5 frt. De e helyen főlemlítjük azt is, hogy mind a két sorozat, valamint a latin úgy a magyar, az 1-ső kötettől kezdve a maga teljes egészében megrendelhető, és pedig a bpesti kir. m. tudomány-egyetem hittudománykari dékáni hivatalhoz (Bpest IV., közp. egyetemi épület) beküldendő „Nyilatkozat” által. E nyilatkozat alapján az eddig megjelent köteteket együtt, az ezután következő köteteket megjelenésük után az Egyetemi Nyomda azonnal megküldi 5—5 forint utánvételezéssel. Az ily megrendelés gazdaságosabb eljárás, mert könyvárusi úton a mű ára jóval magasabb. Az egész vállalatból még csak egy kötet van hátra, mely Pázmány Péter leveleit fogja tartalmazni.

CSARNOK

Dubrovszky.

— Puskin után oroszból. —

(Rajz egy orosz haramia életéből.)

Néhány évvel ezelőtt birtokainak egyikén élt egy öreg orosz, Petrovics Trojekurov nevű nemes. Gazdagsága, előkelő születése és összeköttetése folytán igen nagy befolyásra tett szert azon egész kormányzóságban, ahol birtokai voltak. Minden által elkényeztetve, ami csak környébe őt, hozzácsokolt ahoz, hogy heves vérmérséklete minden kitörésének és egy felette korlátolt észtehetség minden szeszélyének teljesen szabad folyást engedett. Birtokos szomszédjai azon voltak, hogy a legkisebb vágyát is előre eltalálhassák: a kormányzóság hivatalnokai pedig reszkettek nevének csak említésénél is. Trojekurov az alázatosságnak mindeme jeleit úgy tekintette, mint valami adót, mely az ő személyét joggal megilleti. Háza mindig tele volt vendégekkel, kik szórakoztatták őt urias unatkozásában, s résztvettek zajos, nem egyszer kicsapongó mulatozásaiban. Senki sem merete elutasítani meghívását, vagy, hogy bizonyos meghatározott napon meg ne jelenjen Pokrovszko faluban, hogy tisztelést tegye.

Petrovics Trojekurov igen vendégszerető ember volt, és dacára nagy fizikai képességének hetenkint átlag kétszer megzabálta magát és minden este be volt rúgva.

Trojekurov állandó foglalkozása abból állott, hogy beutazta terjedelmes birtokait, ott végnélküli dárídókat rendezett, mely alkalommal mások becsapására naponként új és új tréfát találtak ki, melyeknek rendszeren valamely új ismerős esett áldozatul, de néha nem került el sorsát valamely régibb ismerős sem, kivéve Dubrovszky Andrást.

Ez a Dubrovszky nyugalmazott gárdatiszt volt s legközelebbi szomszédja volt Trojekurovnak, s mintegy 70 főből álló jobbágyság felett rendelkezett. Trojekurov a magasabb rangokkal szemben nagyon fennen hordotta az orrát, de Dubrovszkyt felette becsülte, dacára annak, hogy hozzá képest aránylag szegény volt.

Valamikor együtt szolgáltak a katonaságnál és Trojekurov tapasztalatból ismerte megférhetetlen és határozott jellemet. A körülmények azután éket vertek köztük: Trojekurov magasra emelkedett, Dubrovszky pedig züllött vagyoni viszonyainál fogva nyugdíjaztatta magát s megvonult utolsó falucskájába, mely még birtokaiból megmenthető volt. Trojekurov, midőn ezt meg-

tudta, felajánlotta volt tisztársának támogatását, de Dubrovszky megköszönte és maradt szegénynek és függetlennek.

Évek múlva Trojekurov mint nyugalmazott tábornagy birtokára jött; találkoztak, s mindketten örültek a viszontlátásnak. Azon időtől fogva állandóan találkoztak és Petrovics Trojekurov, dacára annak, hogy egyéb vendégeinek látogatására rá sem hederített, nem egyszer bejelentés nélkül átrándult régi bajtársának nemesi kuriájába. Minthogy mindketten egy korúak voltak, hasonló állásuk, hason nevelésben részesültek, nem csoda, hogy jellemök, hajlamaik is egyenlők valának. Bizonyos tekintetben, még sorsuk is egyezett a másikéval: mindkettő szerelemből nősült, s mindkettő rövid időre ráözvegy maradt, s mindkettőnek egy-egy gyermeke maradt.

Dubrovszky fia nevelőben volt Szt.-Pétervárott, míg Trojekurov leánya apja szemei előtt nevelkedett falun, ki gyakran mondogatta Dubrovszkyknak: — Hallod, Andrej Gavrilovics, ha a te fiad valamire való lesz, oda adom neki Mari leányomat, dacára annak, hogy olyan szegény, mint a templom egere.

Dubrovszky ilyenkor a fejét rázta és rendszeren azt felelte: — Nem Petrovics, az én fiának nem való a te lányod. Szegény nemes fia szegény nemesnek a lányát vegye el, és ő parancsoljon a házban, ne pedig hivatalnok legyen egy elkényeztetett kisasszonykának.

Mindnyájan irigykedve nézték azt az egyetértést, mely a büszke Trojekurov és szegény szomszédja között uralkodott, s bámulták ez utóbbinak merészségét, midőn Petrovics asztalánál ülve nereszen elmondotta véleményét, mitsem törődve azzal, vajjon egyezik-e az a házigazda nézeteivel vagy sem. Némelyek utánozni akarták s szintén kiléptek az alárendeltség köréből, de Petrovics Trojekurov ilyenkor úgy rájuk rivalt, hogy örökre elment a kedvök az ilyen kezdeményezéstől, úgy hogy Dubrovszky egymaga maradt az általános törvény korlátain kívül: míg nem egy váratlan esemény mindent felforgatott és elrontott.

Egy alkalommal, éppen ősz kezdetén volt; Petrovics Trojekurov nagyobb szabású vadászatra készült. Előző nap ki volt adva a parancs, hogy a kutya-falka felügyelői és a lovaszok készen legyenek másnap reggel öt órára. A sátort, meg a mozgó konyhát már előző nappal elindították azon helyre, hol Petrovics ebédelni szándékozott. A vendégek eközben megtekintették az eb-telepet, hol mintegy ötszáz kopó és vizsla élt boldogságban és kenyelemben, és diesérték az ő kutyanyelvükön gazdájuknak, Trojekurovnak, nagylelkűségét. Még ebkórház is volt ott, beteg kutyák számára Timoska törzs-állatorvos felügyelete alatt, továbbá külön ellési osztály, hol a nőstények világra hozták és szoptatták kölykeiket.

Petrovics nagyon büszke volt ezen szép intézményre és soha sem mulasztotta el az alkalmat, hogy ne diesekedjék vele vendégei előtt, kik már legalább húszszor látták. Nagy meglepéssel járt vendégeitől környezve fel és alá az ebudvarban Timoska és a fő-hajtók kíséretében. Némelyik kutyaól előtt meg-megállt kérdezősködve a gyengelkedők egészsége után, vagy többé-kevésbé szigorú megjegyzéseket téve, majd egyes ismertebb kutyákat magához hívott és barátságosan szólt hozzájuk. A vendégek kötelességöknek tartották, hogy kifejezzék elragadtatásukat Petrovics kopófalkája felett, csupán Dubrovszky maradt hallgatag és komoly. Ő ugyan szintén szenvedélyes vadász volt, de vagyoni viszonyai nem engedték meg neki, hogy többet tarthasson, mint ket kopót, meg egy vizslát. Nem tudta magába fojtani irigységét, midőn megpillantotta e nagyszabású telepet.

— Mit horgasztod le a fejed, pajtás? — mondá Petrovics. — Talán nem tetszik neked a telep?

— De igen, — mondá Dubrovszky — vajha embereidnek is ilyen jó dolguk volna, mint a kutyaídnak.

Az egyik kutya-gondozó sértve érezte magát és így szólt: — Mi hála Istennek és urunk jóvoltának nem panaszkodhatunk; de szó ami szó, némelyik nemes ember bátran cserélhetne házat ezzel a kutyaóllal. Itt jobban is lakhatnék és melegebbje is volna, mint otthon.

Petrovics hangosan felkacagott jobbágyának ezen szentelen megjegyzésére. Vendégei hasonlóképp nevettek, noha érezték, hogy a hajtónak tréfája reájuk is vonatkozhatott volna.

Dubrovszky elhalványodott és nem szólt egy szót sem. E pillanatban egy kosárban Petrovics elé néhány kölyköt hoztak, melyek csak ép most jöttek a világra. Ő jatszott velök, kettőt kiválasztott belőlök, s meghagyta, hogy a többieket vízbe kell fojtani. Ez alatt Dubrovszky Andrej eittunt és senki sem vette észre távozását.

Ez alatt Petrovics visszatért vendégeivel az eb-tanyáról és leült vacsorálni, csak akkor jutott eszébe Dubrovszky, mikor nem látta a többiek között. A vendégek azt mondták, hogy hazament. Trojekurov meghagyta lovászának, hogy vágtasson utána, és terelje vissza minden áron. Még soha sem indult vadászatra Dubrovszky nélkül, ki nemcsak ügyes és szakértő ismerője volt a kutya-falka minden tulajdonságainak, hanem nagy tapasztalattal elsimitani tudott minden összetűzést is, mely a vadászok között nem egyszer felmerült.

(Folyt. köv.)

Telefon.

Csacai. Üzenetemet félreértette. A másik fele annak a Jakabnak szólt, nem akartam kitenni a nevét, ő bizonyára megértette. Nagyon jól tudjuk, hogy Csacán desperát állapotok vannak — több oldalon. Azért a küzdelmet felhagyni nem szabad. Hallottam már előzőleg, hogy a Szerkesztőnél bevádolt, nem baj, azért mi jó barátok leszünk. Közleményét újból elolvastam, véleményem azért a régi maradt.

T. Pöstyén. Ön azt kérdezi, hogy miért van falun jó levegő? Azért, mert falun az asszonyok nem szellőztetnek, s így a rossz levegő a szobákban marad.

Dr. M. Gy. Vágújhely. Legyen szíves megnevezni azon r. k. papokat, avagy mint ön írja „a verbói kerület” különben néppártiságukkal üzérkedő r. kath. papságot, akik egytől-egyig karöltve a zsidósággal a néppárt diesőségére és híveik megbotránkozására a liberálisok zászlóvivői és főkortesői voltak, s kik nélkül a zsidók jelöltet sem állíthattak volna. — Helyt áll ezért? Talán még sincs egészen úgy, de ha bármelyik is megtette, írja meg az eseteket, közölni fogjuk.

Gyógyalap. Mi a lapot rendszeren küldjük előfizetés idejétől számítva, hanem ott valahol elvész. A kért példányokat megküldöttük, 1 korona 12 fillér jár értük.

Hivatalos hirdetmény.

Közöleteszem, hogy Nyitraváros képviselőtestülete 1905. évi július hó 29-én 97. közgy./4393. kig. szám alatt hozott véghatározatával az érvényben levő 1899. évi 217/II. 823. számú

vásártartási szabályrendelet 2. §-át

a következő rendelkezéssel toldotta meg:

a helybeli kofák és más a vidékről beözönlő tömegesen vásárló s ismét eladó egének élelmi cikkeket és apró marhaneműket, az országos és heti vásárok napján az egész éven át csak reggeli 8 óra után vásárolhatnak.

Ezen rendelet 1905. aug. hó 8-án lép életbe.

A kihágók 40 koronáig terjedő és behajthatlanság esetén 2 napi elzárásra átváltóztatható pénzbüntetéssel büntetendők az elő vásárolt árú pedig elkobozandó és az 1901. XX. t.-c. 23. §-ában jelzett célra fordítandó lesz.

Nyitra, 1905. évi augusztus hó 1-én.

Rédeky s. k.
rendőrkapitány.

LEGJOBB PADLÓ-LAKK

7-10

WEYRAUCH CHR. és TÁRSA
szagtalan és gyorsan száradóTÜKÖRFÉNYES
PADLÓ-FÉNYMÁZA.Tartósága pedig minden
más gyártmányt messze
túlszárnyal, ugyane gyárBOROSTYÁN
PADLÓ-LAKKJA.Minden színben a leg-
olcsóbb áron.

Kapható:

CSERNYÁK ISTVÁN FIA
fűszer-, festék, csemege és
borkereskedőnél Nyitrán.Rapidol szabadalmazott fémtisztítószer
egyedüli elárusításaMinden időben friss töltésű küli- és bel-
földi ásványvizsek raktára.

Vidéki megrendeléseknél ingyen csomagolással.

HIRDETMÉNYEK

a „NYITRAMEGYEI SZEMLE” részére
jutányosan felvételnek a kiadóhivatalban.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti kainitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24%
kénsavas káli tartalommal.

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76%
kénsavas káli tartalommal.**KOVASAVAS KÁLIT** (dohánytrágyázásra) továbbámindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül**Rézgálicot** (98-99%) elismert kitűnő minőségben legolcsóbban
szállít a**„HUNGÁRIA” mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság**

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

DeliceMinden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.

VAJDA J. BUTORGYÁRI
RAKTÁRA

NYITRA, PÁRUTCA 22. SZÁM.

Ajánlja dús választékú, szilárd és száraz anyagból készült
**háló-, ebédlő-, uri szoba, szalon-
és iroda berendezésekből álló****RAKTÁRÁT,**valamint vas- és rézbutorait és saját készit-
ményű karpitozott butorait a legegyszerűbbtől
a legfinomabb kivitelig, jutányos áron.

Tessék a címre figyelni!

Legjobb bevásárlási forrás!

Legjobb bevásárlási forrás!

Kitűnő
minőségű**„Togo”**száj- és fogviz a fogak ápolá-
sára, jobbat nem ajánlhatunk.

Egyszeri próba meggyőz mindenkit Használati utasítás mellékelve.

Kapható: **EINCZINGER JÓZSEF** fűszerkereskedésében, Nyitrán.